

Environmentální etika

svědomí & hlubinná ekologie

Opakování I.

- Čím se liší biocentrismus a ekocentrismus
- Ekocentrismus je přírodovědně mnohem poučenější (a to konstantně po celou dobu soužití těchto přístupů) a klade větší důraz na porozumění fungování živých systémů.
- Biocentrismus je apriorní, ekocentrismus empirický.
- Ekocentrismus je na druhou stranu často velmi nepoučený v otázkách týkajících se etiky či filosofie – je často hodnotově naivní a nepromýšlí hodnotové otázky zásadní důležitosti, nebo je promýšlí velmi ledabyle.
- Ekocentrismus – protože je často navázaný na poznání přírodních věd – podléhá rychlejšímu vývoji a značně se proměnil.

Opakování II.

- Hlavní představitelé biocentrismu a ekocentrismu:
- ? Biocentrismus ?
- ? Ekocentrismus ?
- Co mají společného biocentrismus a ekocentrismus?
- (neřeší příliš změny uvnitř člověka ve smyslu vnímání hodnot ... biocentrismus je v tomto apriorní a ekocentrismus to nezajímá – hodnoty lze podle něj vidět objektivně)

Svědomy I. ☺

- Několik empirických faktů
- A. Naprostá většina lidí svědomí má.
- /kdo si vybaví, že někdy jednal proti svému svědomí? – většina z nás/
- B. Přesto existují lidé, kteří svědomí postrádají.
- /příklady ze života i literatury/
- C. Svědomí je jednou z nejnaternějších vlastností – nelze jej zvnějšku snadno měnit (na rozdíl od názorů či znalostí) a přesto vůči nám vystupuje „zvnějšku“ – když děláme něco proti svému svědomí, tak se cítíme špatně i když to co děláme je pro nás výhodné.
- D. V tomto smyslu svědomí dokazuje, že nejsme jedna síla, jedno já – protože není námi, ale něčím jiným uvnitř nás.
- Co to tedy svědomí je?

Svědomy II. ☺

- Co je to svědomí
- Zkuste si napsat (jednotlivě) nějaký čin, který jste učinili (nebo pokud jste téměř andělé, který byste učinili) a při kterém vás trápilo svědomí.
- A teď si ve skupině řekněte, zda by ty druhé svědomí při tomto činu trápilo také.
- Svědomí není něco absolutního! Je to kombinace očí a hudebního sluchu – předpoklad je dán téměř všem, ale užíváním se zlepšuje a potlačováním zhoršuje.

Svědomy III.

- Kohlbergův model morálního vývoje
- A. Předpoklady:
- Je nutné rozlišovat obsah morálního chování a zakládající zdůvodňující strukturu. Témuž morálnímu chování mohou odpovídat různé příčiny. Znalost obsahu nezakládá znalost pohnutek.
- B. Model:
- I. Stupeň (předmorální stupeň) – žádná pravidla, co je zábavné a napínavé je dobré, co je bolestivé a spjato se strachem je špatné.
- II. Stupeň (předkonvenční morálka) – dítě přebírá kulturní pravidla podle označení a způsobů těch, kteří je trestají a odměňují
- /stadium I. – orientace na trest a poslušnost, stadium II. – orientace na odměnu – instrumentálně relativistická orientace/
- III. Stupeň (konvenční morálka) – jako hodnota o sobě platí to, co nehledě na bezprostřední a očekávané následky odpovídá očekávání rodiny, skupiny nebo národa. Loajalita k sociálním celkům.
- /stadium III. – vyhnout se nesouhlasu ze strany druhých, stadium IV. – orientace na autoritu, právo, řád./
- IV. Stupeň (postkonvenční morálka) – autonomní svědomí, principy vedené jednání – vyznačuje se zřetelným úsilím definovat morální hodnoty a principy nezávislé na autoritě i sociálním řádu.
- /stadium V. – legalismus, sociálně-smluvní orientace, stadium VI. – univerzální etické principy/

Svědění IV.

- Dva příklady:
  - **Situace 2.** Tvůj velmi dobrý kamarád řídí auto. Tam, kde je povolena rychlost 50 km/h, on jede rychlostí 70 km/h a Ty sedíš na místě spolujezdce. Kamarád v tu chvíli, nikoliv pouze vlastní vinnou, srazí chodce. Ty to vidíš (stejně jako jsi viděl rychlost, kterou kamarád jel) a následně jsi vyslýchán. **Budeš kamaráda krýt a řekneš, že jel jen 50 km/h, nebo budeš mluvit pravdu a vystavíš svého kamaráda trestnímu stíhání? Jaký hlavní motiv Tě k rozhodnutí povede?**
  - **Situace 5.** Je válka. Zajal jsi nepřátelského vojáka, který zná informaci, jež zachrání celou jednotku, které velíš. Samozřejmě v případě, že ji od něho získáš. Pokud ne, většina členů jednotky patrně zemře. Žádný pokus o domluvu nebyl úspěšný. **Použiješ v takové chvíli mučení nebo ne? Jaký motiv Tě povede k rozhodnutí?**
  - - *Co je důležité? Co nám pomůže stanovit K.M.M.V.?*

Hlubinná ekologie I.

- Přijmeme Kohákovu interpretaci environmentální krize (lépe výklad)
- Došel zelený lak – etika se musí změnit
- Co je tedy špatně?
- Špatného je něco uvnitř člověka
- Špatného je něco venku
- Špatné je obojí
- Biocentrická etika odkazuje na vnější, ekocentrická etika odkazuje na vnější
- Existuje směr odkazující na „vnitřek“ člověka?

Hlubinná ekologie II.

- Základní východiska hlubinné ekologie
- Environmentální krize existuje, protože špatně poznáváme svět (pouze rozum a smysly)
- Environmentální krize existuje, protože takto vidění svět (rozumem a smysly) staví do středu člověka v individuálním slova smyslu
- Environmentální krize je pouze projevem hlubší krize (Naess) ochuzení našeho já, které je nutné proměnit a nahradit Já

Hlubinná ekologie III.

■ Hlubinná ekologie Arne Naesse

